



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis Can||tacvzeni Constantinopo-||litani Regis Contra
Mahometicam || fidem Christiana & orthodoxa assertio**

Johannes

Basileae, 1543

VD16 VD16 J 376

In Mahometem Oratio Prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98189](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98189)

Quod Deus Christum ad se in coelos uocauerit, hunc autem in fine mundi uenturum esse, & Antichristum occisurum, quo facto & ipse Christus moriturus sit.

Christianos Deiparam uirginem in Deos retulisse, eamque sororem esse Moysi & Aaronis.

ORATIONIS IIII. CAPITA.

Quod in coelos surreptus Mahomet, coram Deo steterit, & audiuerit uaria, rursumque in terram delatus sit.

Demonones etiam salutem esse consecuturos.

Alcorani interpretationem neminem intelligere; nec ipsum quidem Mahometem, sed solum Deum.

IN MAHOMETEM ORATIO

PRIMA.



QUIS QVIS alteri contradicere proposuit, scopum unum prefixum habet, ut sua quidem confirmet, & obiecta destruat. Quandoquidem ergo de fide in Christum sufficienter disseruimus, & quam rectissime, ut mihi simul & ueritati uideatur, consili agendum sancto spiritui, ab illis quidem contempto, a nobis autem honorato, uideamus quae nam sint uerba illa, quae contra Deum & ueritatem euomuit perditionis filius Mahomet: non obliuimur interim huius, quod supra diximus, non scilicet nostri instituti esse, ut in uniuersum omnia quae a Mahomete absurde instituta sunt redarguamus, sed ea tantum refutabimus, quae blasphema in Christum & illius in carne conuersationem impie & imprudenter quidam infremuerunt. Ene ceu infirmiores certamen detrectare uideamur, nunc illud Deo auxiliante subibimus, ut in utilitatem quarentium se ueritas eluceat.

Regnante Heraclio Romanorum rege, homo fuit perniciosus & uersutus, quos quidem suum posuit in coelum, & contra altissimum iniqua locutus est, lingua autem illius transiit in terram: quem sane non errauerit quisquam *psalm. 72* piam, ut mihi uidetur, si diaboli primogenitum & filium perditionis patremque simul & filium mendacii uocauerit: nomen illi Mahomet, Arabs natione, peruersus ingenio, & animo peruersior. Hic haereticis quibusdam conuersatus, & ab iisdem institutus, semen excepit, quod in docentis & edocti cordibus arauerat & seminat zizaniarum seminator, & spinas tribulosque protulit centuplo plures. Omnem enim ferè haeresim in unum colligens, & hac cum sui ingenij figmentis permixta, mixturam ex his fecit unam, animarum uenenam scilicet. Deinde aliquos nactus homines quidem nomine, re ipsa autem a pecudibus nihil differentes, in illos uirus impietatis suae euomuit: homines nimirum pastores, penes quos non aliud quam perpetuam cum pecudibus conuersationem deprehenderat. Vnde enim in his esset uera ratio: ubi doctrina: ubi lectio: Neque enim, si quid ex his omnibus esset, iudicare poterat, sed instar ferarum agrestes, immites, continue in montibus & inter greges uersabantur: quos sane si quis definiuerit, animalia esse sermone praedita, non rationalia, mortalia, mente & omni scientia destituta, nequaquam a uero aberrauerit. Quid enim deterius est homine, qui ratione & eruditione destitutus est: Verumtamen cum nec pessimus quisque omni bono in uniuersum careat,

h nihil

nihil tamen hoc profuerit. En enim miseri Arabes dum bona quærunt, in mala inciderunt, & uiam salutis appetentes in profundum perditionis delapsi sunt. Mahomet enim hos ex uia ueritatis seductos in montes abduxit & solitudines, locosque quos non inspicit Dominus, ut non immerito orare debuissent, dicendo, Custodi nos à laqueo quem posuerunt nobis, & ab offeticulis operantium iniquitatem. Constitue Domine legislatorem super nos. Non tamen propterea pro iustis habebuntur, ut qui forsasse Dei uoluntatem, iustum, sanctum, deoque placitum ignorauerint. In uniuersam enim terram exiuit apostolorum sonus, & Euangelium in totum orbem annuntiatum est & iudæis & gentibus, in testimonium ipsis. Quale uero gentium testimonium? Ipsum Euangelium, ipsa prædicatio, ipsa doctrina sapientum apostolorum, qui Euangelium annuntiauerunt omni creaturæ, e quibus alij quidem ueritate cognita adorauerunt colueruntque solum Deum uerum: alij uero ad ea quæ dicebantur, non intenti erant: alij rursus ad tempus fideles, postea in perditionis barathrum reuersi sunt, & quamuis idololatæ non fuerint, ut prius, in aliud tamen præcipitium à priori nihil differens inciderunt. Hic itaque primum parentem suum diabolum scilicet imitatus, qui ceu fulgur cælo delapsus, postquam à propria domo deiectus est, nullum hominem non tentat, uerum uniuersos ignis gehennæ & tenebrarum coheredes facere conatur, & peregrinos alienosque à Deo reddere: sic ille inquam infelix Mahomet, non destitit curare quomodo omnes homines à Dei familia abstraheret. Et cum omnis homo delictorum suorum rationem redditurus sit in die iudicii, quam obsecro apologiam instituet stultus Mahomet, qui tantam hominem multitudinem à Deo abalienauit? Licet enim nescio e manu Dei eripere possit eum, qui salute dignus est, hic tamen Dei inimicus apparet, quantum uis re ipsa infirmus sit.

1. Hic morbo caduco laborans, morbi tempore hinc inde uoluebatur spumas. Quid ergo impietatis inuentor comminiscitur? Simulat se non à morbo, sed à Deo detineri. dicebat enim se, quod archangeli Gabrielis conspectum ferre nequiret, ceu mortuum collabi: post uisionem uero diuinam, diuinorumque dogmatum cognitionem ad sese redire: destinatum, scilicet se à Deo esse, ut quaecumque uideret & audiret & à Deo disceret, in uniuersi mundi utilitate manifestaret. Et primo quidem semetipsum prophetam appellauit, & dei apostolum: deinde librum diuinorum dogmatum collectionem dictum conscripsit, Arabice uero Alcorranum, & legem Dei salutiferam. Qua uero ratione tam impudenter hic se prophetam appellauerit, non intelligo.
2. Nomina enim quædam significationem habent à loco, ut Romani, Græci, Macedones: quædam substantialem, ut Petrus, Paulus, Socrates: alia rursus patronymicam, ut Pelopidæ, Cecropidæ: alia uero à scientia aliqua, ut philosophus, dux, medicus: alia ab officio, ut apostolus, doctor, discipulus: alia rursus ab officio simul & uirtute donorum, ut propheta, meditator, miraculorum editor. Si ergo impudens ille se solum apostolum uocauisset, mendacium suum aliquousque occulisset, ceu irreprehensibile. Propheta autem quomodo dici poterit, omni prophetia destitutus? Omnes enim prophetæ de Christo uaticinati sunt, item de iudæis aliisque argumentis, quæ quidem partim ferè priusquam uaticinium proferretur, facta sunt: partim post tempus certum: partim in longum tempus differebantur: omnes tamen prophetiæ impletæ sunt. Hic uero impudens mendacij deprehensionem non

ueritus,

ueritus, tam impudenter prophetae nomen sibi uendicat, qui non modo quam longissime à prophetico dono remotus est, sed ne pseudopphetis illis, qui olim seducebant populum, similis: sed simpliciter & absolute sese prophetam & apostolum nominauit. Et forte respondeat aliquis de pseudo prophetis dicens: Si mendaces erant, quomodo potuerunt seducere populum? Hac uero quaestio non omni ratione caret, nam & nos hanc soluturos esse speramus. Deus Hebraeorum gentem brachio excelsio Aegypto educens, post multa illa & eximia, quae in ipsos contulit, dona, etiam prophetas illis dedit, ut populo Dei praecepta annuntiarent. Et his quandoque dicebat: Hac dicit Dominus, Si uolueritis audire me, bona terrae comedetis: quod si me nolueritis audire, gladius uos deuorabit: tali nimirum prophetia doctrinam cum misericordia simul & minis continente. Quandoque autem propter iniquitates ipsorum & peccata, propheta manifestam in illos Dei uenturam iram annuntiabant, per bellum & captiuitatem. Tunc itaque propter ueritatis austeritatem Dei uerbis per prophetas annuntiatis non attendebant, sed illorum magis inhiabant sermonibus, qui dicebant, Hac dicit Dominus, pax pax. Et contempnitis ueris prophetis, iniquitati adhaerebant. Quapropter coelestis Deus hoc, & ingressus est spiritus seductor in pseudopphetas, & quandoque mendaces illi uera praedicabant, mentiebantur autem milles, Deo hac omnia sic in illorum commodum administrante. Hi autem ueris neglectis, mendacibus adhaerebant, quemadmodum etiam ad Iudaeorum regem Achab quidam pseudoppheta Sedechias nomine adueniens, factis cornibus ferreis coram rege astitit, dicens: Hac dicit Dominus, Cornibus istis uentilabis Syriam, o rex. Hic autem illius uerbis persuasus, cum populo egressus, propriam quoque uitam perdidit. Et hi quidem permissione singula haec faciebant, & infidelium uindicta aliorum erat admonitio. Quaecumque autem uanus hic fecit, omnia ad interitum & perditionem sui temporis hominum, & sequentium se instituit. Scripsit sane Mahomet librum, quem legem Dei saluiferam, & diuinorum praeceptorum collectionem nominauit, ueluti in praecedentibus dictum est. Hic inquam uniuersum legis per ipsum latae negotium tribus modis stabiliiuit, poena nempe & tyrannide, mendacio & impostura & hypocrisis, uoluptate permixta, de quibus etiam superius in quarta Apologia diximus, quantum tunc licuit: uerum & nunc non pigebit eadem dicere, quae Deus ori nostro indiderit. Magnus ille & beatus Moses, ut neminem latet, à Deo ut filios Israel Aegypto educeret, missus erat, instructus autem miraculis, signis et prodigijs. Post exitum uero Aegypti, & illam in deserto commorationem, imò errores, nihil minora prioribus istis miraculis per ipsum Deus exhibuit, sed maiora multo haud dubie. Post tantam igitur miraculorum uirtutem locutus cum illo est Dominus, non in angulo, aut abscondito: sed coram totis castris, & omni Iudaeorum multitudine (opera enim lucis in luce exhibentur.) & tunc per Moysen seruum illius lex lata est, & sane confirmata, ratificata & constabilita est omnibus ceu lex à Deo coelitus demissa. Post huius autem promulgationem, ne tunc quidem miracula cessauerunt, sed & hoc uiuente & defuncto, per Iosue filium Nun, aliosque similiter facta sunt. Quin & prophetae magnis & stupendis miraculis editis claruerunt ad uerae fidei certitudinem. Helias quidem tribus annis, & paulo amplius, coelos conclusos aperuit, mortuos suscitauit, sacrificium aquis incedit. Similiter & Heliseus, & alij. In consummatione autem saeculorum descendens Christus,

h. 2 non

non ut seruus instar illorum, sed ut horum dominus: & testimonia non ut propheta recipiens, sed ut illum decebat creatura omnis dominum & conditorem: nec tanquam testimoniū indigus, sed propter hominum ignorantiam & imbecillitatē, (magnum enim reuera est filij & Verbi dei in carnis administratione negotiū.) Testimonijs igitur, ut dictum est, acceptis, (ut in superioribus Apologijs singulatim & dilucide demonstraui) exorsis ab Adami creatione, item à Noë, Abraham, Isaac, Iacob, Moſe, Dauide, & prophetis omnibus, quin etiam in natiuitate ſua ab ipsis angelis, magis, & ſcila: & quod longe maximū est, in baptiſmo Dei patris uoce, Tu es filius meus dilectus, in quo mihi complacitum est, (omitto enim nunc dicere edita ab ipſo tempore conuerſationis ſuæ inter homines miracula & prodigia magna, quæ multa ſunt & innumerabilia, etiam in tempore paſſionis ſuæ & reſurrectionis, & poſt hanc) comprobatus, tunc demum Euangelij legem protulit. Cæterum ſerè transformationem Saluatoris noſtri in Thabor monte ſactam præterieramus. Thabor enim, inquit Dauid, & Hermon in nomine tuo exultabunt. Et quomodo, o bone Dauid, inanimata exultabit materia? Na, inquit, non fortuito caſu, neq; obiter Domini prodigia inſpicite, ſed recondite in cogitationum profunditatem, & magnum deprehenditis commodum. Age itaq; uideamus, quæ nam patriarchæ doctriſina ſit. Thabor & Hermon, inquit, in nomine tuo exultabunt. Quemadmodum enim in domini paſſione omnis creatura triſtitia ſignia edidit, ſancta uidelicet illius mater, apoſtoli, & omnes fideles, quin & ſol obtenebratus eſt, terra conculſa, & petra ſciſſa, uelut diſruptum eſt, & ipſi angeli ad nouum Verbi Dei myſterium obſtupuerunt: ſic etiam in monte Thabor omnis creatura exultauit, ex inanimatis quidē quaſi tota terra & plantis, Thabor & Hermon: ex illis uero quæ ſenſu uiuunt, quæ in Thabor ſunt animalia: ex mortuis, Moſes: ex uiuentibus, Petrus, Iacobus, & Ioannes: ex uita autem illa noua & immutata, quæ nec humana nec angelica eſt, ſed qualem Enoch & Helias agunt, ipſe Helias: ex cælo autem, nubes lucida & angeli. Et ecce Thabor & Hermon cū omni creatura exultauerunt, Hermon in baptiſmo, Thabor in transformatione. In quo negotio: la uoce Dei patris de unigenito ſuo filio, qua dixit, Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacitū eſt, ipſum audite. Et in paſſione quidem omnis creatura alienabatur, omniaq; permiſcebantur: in Saluatoris autem trāſformatione omnis creatura exultabat propter nomen filio Dei datum. Sed redeundum eō, unde ſumus digreſſi. Moſes quidem, ut dictum eſt, accepto prius à Deo miraculorū testimoniō, legem tulit. Propheta autem uaticiniorum euentu, & nonnunquam miraculis quoq; ſunt confirmati. Chriſtus etiam illis, quæ receſſimus, testimonijs probatus, & infinitis miraculis, ipſe quoq; ore docuit. Poſt illius autem aſſumptionem diſcipuli huius Euangelium conſcripſerunt, ipſiq; docuerunt, miraculis ſibi ſidem uendicantes: non tamen miraculis ſolummodo, ſed etiam propter optimam rerum adminiſtrationem, fidem merebantur apoſtoli. Primò enim cum hos exacuiffet Chriſtus, & ceu ferroſos feciſſet & adamantinos, ad prædicationem emiſit, dicēs illis: Ecce mitto uos ut oues in medio luporum. Hi uero humilitatem induti, leonibus formidabilioreſ apparuerunt. Non enim audacia tollit audaciā, ſed æquitas & humilitas. Luceat enim, inquit Chriſtus, lux ueſtra coram hominibus, ut uideant opera ueſtra bona, & glorificent patrem ueſtrum qui in cælis eſt. Et hæc quidem eſt rei ueritas, quod uita integra &

Math. 5.

gra & uirtus multis miraculis sit præstator. Multi enim, dicit Dominus, in illo die dicent mihi, Domine domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo uirtutes multas edidimus, & in nomine tuo demones eiecimus. Et dicam illis, Non noui uos, abite a me qui operamini iniquitatē. Et si dicat aliquis: Et quid, opus euangelica adducere uerba aduersus ea quæ a Mahomete dicuntur: nos illi respondebimus, quod multum his opus sit, & maxime. Testimonia enim ab hostibus accepta fide digniora sunt. Num, ut Euangelium hostium testimonijs indigeat? Absit blasphemia. Caterum, ut si quis ab aliquo talentorum decem millia mutuò sumpserit, aut creditor mutui forensis contra debitorem actionem instituat, & illic debitor interrogatus a controuersiarum iudicibus, annuerit & confessus fuerit rem sic se et non aliter habere, nec aliqua res fuerit in qua falsum dicat, Iudex huiusmodi sermonibus auditis tacite secum ipse perpendens hosce sermones, sufficientes iudicat in testimonio debiti reddendi. Eadem mihi de omni sacra scriptura fertur opinio. Mosaica enim scripta, psalterium & prophetarum oracula, Mahomet sancta, iusta & uera esse docuit, quemadmodum in Apologijs planius demonstrauius: præcipue uero ante omnia excellentissimum Euangelium, sanctum esse & iustum, rectum, uerum & absolutum sæpius, declarauit, adeo ut hoc Dei commonitiones nominet, quemadmodum in capite Iona, quod in Alcorano continetur, sic inquit: De his quæ uobis reuelauimus, si dubitaueritis, ab illis inquirete, qui iam ante me Bibliam legerunt, & ueritatem deprehenderis. Quin nam igitur sunt, qui ante Mahometem Bibliam legerunt? Constat certe Hebræos esse, qui Mosi pentateuchum & prophetica scripta recipiunt, & Christiani, qui unā cum his etiam Euangelium admittunt, & apostolorum scripturas. Ecce quā dilucide Mahometis testimonio apparet, quod posterī maioribus indigeant, nec maiores ipsis posteris, quemadmodum etiam in capite Helmaida (quod mensam interpretantur) copiosius explicat. Mahomet uero qua causa legem suam tulerit, uel potius iniquitatem legibus honesti soluta, nescio, nisi forte a patre suo diabolo motus. Nullo enim testimonio aliunde petito innititur, neque ueteri Testamento & prophetis, neque ex nouo & apostolis: quæ potius hunc ceu hostem & inimicum auersantur. Beatus quidem ille Moses ad filios Izrael sic dicit, Suscitabit Dominus Deus prophetam ex fratribus nostris, sicut me. eum in omnibus audite. Omnis autem anima, quæ non audiuerit prophetam hunc, extirpabitur. En diligenter quod dicitur considera. Cum enim Moses dicit, Dominus Deus suscitabit prophetam ex fratribus nostris, docuit ut hunc a se prædictum suscipiant, id est Christum, (ueluti in prima apologia dilucide demonstratum est:) ablegent uero & longissime a se arceant ex peregrina gente ad ipsos uenientem prophetam. Christus uero ad illos qui in ipsum credunt, sic dicit, Cauete a falsis prophetis, qui ueniunt ad uos uestiti pelibus ouium, intus uero sunt lupi rapaces. A fructibus ipsorum cognoscetis eos. Et non potest arbor bona fructus malos ferre, neque arbor mala fructus bonos facere. Quapropter nos his consideratis, inspiciamus Domini oraculum, quis nam sit magister hic, quæ nam huius doctrina, quæ arbor & qui nam fructus, ut uel ex ipso fructu arborem agnoscamus, & ex doctrina doctorem. Anno a domini & saluatoris nostri Iesu Christi ueri Dei incarnatione millesimo ducentesimo & decimo, quidam ordinis prædicatorum Richaldus nomine, Babylonem profectus, ubi studium & mysterium iniquitatis exercebat

Matth. 7.

4.

Deut. 18.

Matth. 7.

h 3 tur,

tur, summo labore sese in Arabum lingua exercuit. Hic discussis simul & exactissime deprehensis ijs quæ in Ismaëlitarum lege continentur, eadem in Latinam linguam ex Arabica transtulit. Lex itaque Ismaëlitarum Alcorranum dicta, & à Mahomete promulgata, non ab ipso solo lata est, uerumetiam ab alijs quibusdam, utpote genero illius Ala, & alijs septem, quorum nomina sunt, Naphe, Eon, Oma, Elrefar, Afer, filij Cheter, & filij Amer. Cum igitur hi quidem hoc, alij uero illud reciperent, & singuli proprium aliquid statuerent, post mortem Halæ & Mahometis factiones, contentiones, bella & cædes successoribus horum inciderunt. Verum hodie quidem bella mutua sopita sunt, dissidium uero & dissensio perdurauit adhuc: & alij quidem hoc, alij uero illud recipiunt. Ceterum lex illa principio à dæmone lata est. Omnis enim iniquitas & peccatum dæmones habet adiutores, & cooperarios. In lege uero hac non ita, sed ore ad aurem à dæmone dictata est: quemadmodum etiam hi qui in Babilone ueritatis studiosiores sunt, ueritatem non occulunt, sed singuli ijs quibus confidunt, dicunt hoc, & fatentur doctrinam hanc à Deo non promanauisse, rationibus consentaneis hoc demonstrantes: timore mortis autem cedunt, & sequuntur impietatem. Non paruum tamē ex horum impietate argumentum colligitur, quod qui tales sunt, Christianorum dogmata omnino ignoret. Præterea quidam ex doctoribus horum in dignitate Chalibarum constitutus, nomine cum iam expiraret, crucem penes se ferre deprehensus est. Qua in pectore illius inuenta, intelligētes hunc occulte Christianum fuisse, non eò loci ubi Chalibades sepeliri solenne est, illum sepelierunt, sed in alio ab hoc semotum. Qui enim inter hos sapientiores & prudentiores sunt, non ignorant errorem suum, & imposturam: sed partim quidem propter timorem prædictum, partim uero quia humanam gloriam magis amant quam gloriam Dei, oclusis animarum oculis in tenebris obambulant, & timore mortis huius corporalis animarum mortem acquirunt. In Christianis autem contra fieri solet: timore enim mortis animæ, corporalem illam & externam cum uoluptate contemnunt. Christianorum enim fides longe lateque ab his discrepat. Arcam enim & angustam Christus dicit uitam esse, quæ nos ad uitam deducit. Et legem quidem, ut diximus, à dæmone didicit: nihilominus tamen in hereticos quosdam incidens, reliqua assumpsit: & à Iacobo quidem Baenra in Nestorij dogmatibus institutus est, quem & postea occidit: à Iudæis autem quibusdam, Phinees nimirum & Audio, quem ipse mutato nomine Audulam uocauit, atque Salom, quem Perselem cognominauit, multa etiam transumpsit, sicque etiam in Nestorianos aliquot incidens omnium impietatem collegit. Quapropter in Alcorano multa inuenire licet, ex modo dictis descripta heresibus. Si enim mores bonos corrumpere malorum conuersatio potest, quanto magis si ea in prauos mores inciderit. Cum igitur legem à dæmone accepisset Mahomet, quid aliud illi facere aut dicere oportebat, quam ea quæ sui erant magistri? Et quæ admodum ille fastu laboras, postquam lapsus est, statim metiri coepit, sic etiam Mahomet ex superbiam & mædacio loqui coepit & scribere. De seipso enim iactans dicit in hunc modum: Si omnes homines conueniant, omnes spiritus & omnes angeli talem, qualem ego, Alcorranum componere non poterunt. Item in capite Elasiar, quasi persona Dei loquens, sic inquit: Quod si hunc Alcorranum in aliquem montium immitteremus, timore illius & religione erga illum disrumperetur. Non tamen ex his tantummodo uerbis, illius iactantia

stantia deprehenditur, sed etiam in alijs multis effertur, sicuti paulo post nostra oratio exponet. A solo Deo enim dicit Alcorranum intelligi, ab hominibus uero nequaquam. Ceterum agnoscat uanissimus doctor, quod sapientia sua non est supernis est, sed terrena, animalis & daemoniaca. Dominus enim, inquit, Dauid, ducet mansuetos in iudicio, docebit mansuetos uias suas. Superbis uero, inquit Solomon, resistit Dominus: humilibus uero dat gratiam. Si enim immundus coram Deo reputatur, quisquis animo extollitur, quis nam hunc mundare poterit? Et si Dominus superbis resistit, quis huic auxiliaturus est? Et si Dominus ducit mansuetos in iudicio, & mansuetos docet uias suas, arrogantem & superbum quis ducet in uiam salutis & ueritatis? Quid uero de mendacio is, qui hoc cœu basim & fundamentum suum collocauit, & a quo nihil sine mendacio dictum sit? Ceterum alia quidem in uniuersum & omnino falsa & ficta sunt, alia uero, ueritatis aliquod uestigium nactus, prodigiosa omnino & absurda fingit. Et quemadmodum nullus est sensum, qui non tactu instar uehiculi utatur: sic nullus est ab hoc dictus sermo, qui non aut manifeste mendax & falsus sit, aut ex preda cio & ueritate mixtus. Quis enim uel tantilla cognitione praeditus, non iudicaret inter simplex figmentum, falsumque quod Deo obreptans, de Alcorra no quasi in propria persona loquitur. Quod si in aliquem montium miserimus illum, disrumpetur utique praetimore & religione huius: quin etiam hoc de archangelo Gabriel, quem sub tempore morbi sui secum loquentem inducit. Præterea, quod de nomine suo Mahomet effinxit, quod ex aeterno scriptum inueniatur in fastigio dextrae partis throni diuini: quodque de illo uaticinatus Christus filius Israel dixerit, Annuncio uobis, apostolum Dei uenturum post me, nomen illi Mahomet. Cum uero nec in ueteri nec in nouo Testamento huiusmodi scriptura inueniatur, & mendacium sit apertissimum, dixerunt finxeruntque successores huius, quosdam inuidia motos illud expunxisse, Iudaeos quidem ex ueteri Testamento, Christianos autem ex Euangelio. Nos uero dilucide hoc in quarta Apologia confutato, demonstrauimus quam aperte hoc falsum sit: quapropter superuacaneum & importunum existimo, eadem & de hysdem saepius disputare.

Adhuc, Nō ueni, inquit, per miracula, sed per gladium & supplicia, ijsque qui nostrae legi & doctrinae non obediunt, mortis poena constituatur, aut tributa pendant. Quid nam hoc? Non aliud certe, quam tegere uolens suam ipsius stultitiam & infirmitatem, cum nec scripturarum nec miraculorum auctoritate fidem inueniret, caedes adornat, ut timore reprehensionem effugeret, quod etiam euenit. Timore enim mortis confutationem, imò ueritatem deuittauerunt, & mendacium amplexati sunt, atque perditionem: adeo ut & successores huius eo tempore, quo doctrinam suam explicant, stricium gladium in medium illorum deponant, tanquam sub Mahometis persona dicentes: Hac dicit propheta, Quoad gladius permanet, en etiam in ea lex permanet: gladio autem sublato, etiam illa destruetur. Et quod peccatores quidem gladium suum contra Dauidem strinxerint, & intenderint arcus suos ad ferendum rectos corde, manifestò constat. Sed gladius ipsorum trāseat in cor eorum, & arcus illorum conterantur. Quoniam brachia peccatorum conterentur, iniqui uero expellentur, & semen impiorum extirpabitur. Paucorum enim est, & numeratu facilius, eos de foelicitate in mortē deijcere. Quapro-

pter ueritatis testes & magni & sancti, & regni Dei haeredes facti sunt.

Porro etiam hoc praecipit Mahomet, ne quisquam sui ordinis cum aliquo Christianorum disputet, suam ipsius infirmitatem metuens. Quin idem rursus alibi interdicat, ne quis disputet uerbis duris & acerbis cum aliquo alterius sectae homine, sed blandis: Non enim, inquit, hominis est componere, sed solius Dei: & Singuli de seipsis solis, et non de alijs rationem reddat. En sibi ipsi contradicens, & contrarius. Non enim in hoc tantum capite, sed in tota lege sua instabilis, inordinatus & dissimilis sibi apparet, & in omnibus fere scriptis suis ipse seipsum confutare deprehenditur. Quemadmodum enim mente captus & ignorans quae nam argumenta sint & dogmata, de quibus dicere instituit, quae nam sint media, & qui nam finis: sic etiam in scriptis suis agit. non enim tantummodo quae in uno scripsit capite, in altero destruit & impugnat: sed saepius, quae in principio eiusdem capituli confirmauit, circa finem confutat & subuertit. Vix enim, & difficulter in capita & ordinem digesta sunt, quae ille tradidit: adeo ut contradictionis ratio ordinem praesdat. Idem enim hic qui praecipit, ne cum aliquibus alterius doctrinae discipulis digladietur uerbis asperis durisque, sed blandis & mansuetis, (ut etiam in capite Elteni seipsum laudans dicit, Non hoc cogentium est, &c.) quin etiam in capite Elteni ipacara, quod bouem significat, sic ait, In lege Dei non est uis, quoniam quod aequum est, iam ante definitum est: hic idem inquam, sui quasi oblitus, praecipit dicens, Nostra legi non obediētes, mortis supplicium maneat, aut tributa soluant. Et quid morte uiolentius est, o legislator uanissime? Et quomodo a Deo ortum esse diceretur, quod scelus scelere compensat: Auaritia enim caedis furorem mitigat. Natura enim humana, quin potius homines, & naturae illius formator & opifex Deus, talem constituit hominem, ut una cum alijs animae illius indiderit concupiscentiam, animi zelum & feruorem, atque rationem: ut per concupiscentiae affectum amet & diligat summum bonum, quod est ipse Deus, omnemque iustitiam & uirtutem, quae instar scalae sunt animam ad ipsum Deum perducunt. Quod si autem forte concupiscentia a uero & recto amore dedinauerit, & pro dextris in contraria coeperit nutare, zelus iste animi contra daemone[m] permoueatur, & humani generis perditorem serpentem persecutus, concupiscentiae superatae dux sit in uia recta & erroribus carente. Quod si uero etiam hic animi zelus ociosus & desidiosus permāserit, aut permotus non contra serpentem, sed hominem sibi cognatum insurgat, tunc ratio, id est dux & princeps ipsa mens instar iudicis fortis et incorrupti, hunc intra terminos consistere iubeat, singulaque suum ordinem custodire. Quapropter etiam omnium opifex concupiscentiae sedem in iecore constituit, quod, cordi subiacet: irā uero aut animi zelum in corde collocauit, quod iecore ceu principalior pars, est superius: rationis uero sedem fecit cerebrum, quod omnium summum est, ceu rex quispiam, dux & princeps in omnia potestatem habens, non solum ab his quae circa se sunt propter liberum sui arbitrium honoratum, sed ab omni natura sensu praedita: quadmodum in Adamo, in Noe, aliisque tam inueteri quam in nouo Testamento declaratum est. Quapropter quilibet homo contra affectus irae uti debet, & aduersus quālibet rem quae ipsum a Deo abducit. Mahomet uero non contra affectus, sed cognatum sibi hominem hac tanquam fera immitissima & crudelissima usus est: nisi quod auaritia, ut dictum est, irā non nihil mitigauit. Idem uero rursus in capite Em, tanquam omnium oblitus,

oblitus, sic dixit: Eorum qui deum alium quam hunc recipiunt, tu pædago-
 gus non es, nec procurator: quoniam deus hoc sibi ipsi seruauit. Et quis
 nam alius Mahometis accusator tam grauis fuerit, quam ipse est suspicius? Vo-
 lens enim scripturis contradicere, quas antea iustas & sanctas uocauit, non his
 tantum contradicere deprehenditur, sed in omnibus fere ipse sibi ipsi est contra-
 rius. In capite enim Elnefa, quod mulieres significat, sic inquit: Nisi à Deo es
 set Alcorranum, multa in eo inuenirentur contradictoria. Cum sane ipsemet
 non posset suis oculis scripturas intueri, necessario confugit ad mendacia, qua-
 si ea quæ dicuntur, à Deo sint. Et quomodo à Deo esses mendacii minister
 & pater? Vbi enim mendacium, ibi Deus locum non habet: & ubi Deus est, ibi men-
 dacium deficit. Tenebræ enim luminis præsentiam non sustinent, quemad-
 modum nec morbus sanitate succedente subsistit. Præterea ducem & magi-
 strum se dicens esse legis, quam iniquis tulit, Alcorrani ipsum non puduit.
 Dicit enim, quod Noë, Abraham, Isaac, Iacob, sed & ipsius Christi apostoli
 eiusdem legis sectatores fuerint. Et quomodo eiusdem dogmatis apostoli fue-
 runt, qui priusquam tu nascereris, annis uixerunt circiter septingentis, si tu
 dogmatis huius author es? Quomodo uero Abraham, Isaac & Iacob, tot an-
 te hos sæculis nati: quomodo iterum Noë, qui ante hos uixit annis circiter
 quadringentis? Quod si tu igitur author & inuentor impietatis es, (ut etiam
 es reuera) falso dicis illos impuri dogmatis affectas fuisse. Si uero, ut facis, il-
 los eadem sentire asseris, rursus mendacii conuinceris, quod te legis autho-
 rem nomines. Nec enim poterit fons ex uno eodemque canali aquam dul-
 cem simul & amaram effundere, uel uerum & falsum. Sed quod ipse per igno-
 rantiam tibi contradicas, uerum est. Quoniam fides non ui, nec necessitate
 datur, sed electionis & uoluntatis est. Corporalia enim uim sentiunt: anima
 uero, & quæ illius sunt, non item. Sed anima quodammodo sui iuris est, & li-
 bera: quod enim credit, & uult, illud amat & amplectitur. Quod autem ui co-
 tingit, motum à seipso non habet: quod autem propriæ naturæ repugnat, &
 aliunde mouetur, firmum non est: & quod firmum non est, nec etiam stabile
 erit. Euangelij autem lex & firma est, & stabilis, propter proprii iuris potesta-
 tem, & ipsius uoluntatem animæ. Qui enim potest, inquit Christus, capere, *Matth. 19.*
 capiat. Mahometis lex nec firma est, nec stabilis, eo quod per gladium & uim
 administratur: licet Dei iudicij huius impietas dilatata, & uiribus aucta sit.
 Sed quantum à cælo terra distat, tantum Dei consilia ab humanis differunt,
 & illius cogitationes ab humanis cogitationibus, quemadmodum & ipse De-
 us per Esaïam prophetam manifeste declarauit. Propterea nos quoque cum
 Paulo theologo dicimus, O profunditatem diuitiarum sapientiæ & cogni-
 tionis Dei: quam abscondita sunt iudicia illius, & non inuestigabiles uia eius.
 Quis enim nouit mentem Domini? Aut quis illi fuit à consilijs? Nouit eni-
 nim Dominus pios custodire, iniquos uero seruare ad diem iudicij, pu-
 niendos igne sempiterno. Lux enim impiorum extinguitur. Insuper hoc
 dicit Mahomet: Non ueni legem confirmaturus miraculis, sed per gladium. Et
 hoc uere dixit. Miraculorum enim uirtus, diuinorum est munerum & donum.
 Et quæ nam boni cum malo est communio? Nulla omnino. Sed quemad-
 modum malum tanquam non à Deo factum, non proprie per se subsistit,
 sed propter boni interitum & defectum, tanquam per accidens in ijs qui-
 bus contingit perspicitur: ita mihi de Mahometis doctrina factum uide-
 tur, quod interitum & defectum uerorum Dei dogmatum, per accidens noua
 & pere.

& peregrina lex eruperit, quin potius à ueritate & Deo aliena. Quantum enim hoc malum est, tanta etiam est absurditas, & inordinata rerum confusio. Quemadmodum enim malum propter boni defectum apparet, ipsum uero per se substantia caret; & morbus propter sanitatis, confusioque propter ordinis defectum enascitur, sic & Mahometis lex propter ueræ legis defectum per accidens enata conspicitur, rectum simulans, cum ipsa per se mera sit absurditas & confusio, animæque morbus, imò mors. Tantum enim Mahometis lex boni particeps est, in quantum quis sibi bene facere uidetur. Nullus enim malum, ut re ipsa est, conspiciens, ea quæ committit, faceret. Suam igitur ipsius infirmitatem perspectam habens, mendacium assumit. simulat autem diuinam legem esse, quæ ab ipso traduntur: quoniam à Deo, ut dictum est, miraculorum testimonia non habebat. Sed quid de miraculorum testimoniis loquor? Ex charismatis enim et donis, quas à Deo habebant apostoli, minimum & postremum erat inter omnia, linguarum cognitio: & hanc quidem ceu doctores orbis habebant, ut quocunque proficiscerentur, gentis linguam nosset quam exoptissime, (nisi enim quæ dicebantur intellexissent, uariis opus fuisset interpretibus, ad eorum quæ utrinque dicebantur declarationem.) Quomodo igitur hic se catholicum & uniuersi orbis doctorem nominat, qui ex omnibus donis, ne minimo quidem instructus est? Ipse enim de seipso inquit, quod aliam quam solam Arabum linguam non nouerit: quare & Alcorranum eadem lingua promulgauerit, ut ipse dilucide confessus est. Quapropter ad gladii poenam confugit, & cædem: nec immerito. Huius enim præceptor et pater homicida erat ab initio, & in ueritate non stetit. De monis enim uitium menti bonæ repugnare oportet: animæ uero uitium rationi, corpori, & ipsi naturæ contrarium est, quæ manifeste in Mahometis doctrina apparent. Absurditas enim & confusio, falsum denique & mentis excæcatio clare cognoscuntur. Videamus autem, quomodo ab hoc, quod præter naturam est, doceatur, & quale illud sit considera. Natura seipsam interimere nequit: sed cum ipsa sit ratio, omnia cum ratione facit. Mahomet uero hic quæ bruta animalia non faciunt, (quis enim animal aliquid uidit aliud quod eiusdem secum est generis interficere?) hominem similiter, ut ipse, Dei manu formatum, sine omni commiseratione occidere docuit: qui omnibus feris apparet ferocior & immitior, ut ex eo quod modo dicitur, clarius apparebit. Fertur enim ab ipsis, Adductum quondam esse ad ipsum Mahometem, patruum illius, & dixisse illi, Quid mihi eueniet, o nepos, si uestre legi non paruero? Hic uero respondit: Non aliud, o patruus, quam quod occidam te. Ille uero, An non alia poena restat? Non alia, respondit. Patruus, Obtemperabo tibi itaque, inquit, in quibuscunque uolueris: lingua autem sola, non corde, idque metu gladii compulsum. Coactus tamen ab illo etiam filius Catēplada, dixit: Domine, scias me solo mortis timore doctrinam hanc recipere. Ceterum & filius Empistæ idem dicit, Timore mortis & gladii doctrinam hanc subeo. Deinde clam literas mittit in regionem Mecha, ne errent, sed prospiciant sibi quomodo gladii periculum possint effugere. Hæc omnia ex Alcorrano & alijs libris desumpta sunt. Veruntamen in capite Bouis, concedit, quæ contra naturam ad faciendum nefaria sunt, quæ etiam dicta sunt turpissima. Quoscunque enim apprehenderit impietas, in hos ceu morbus omne malum exercet. Dissimilium enim commixtio naturalium facultatum ad illicita est commotio, quod et ipsa intemperantia efficit. Huius uero scopus, non fuit alius, quam ut naturalium simul

Simul & innaturalium uoluptatum promissione conciliaret sibi stultam & insanam hominum multitudinem, quod & factum est.

IN MAHOMETEM, ORATIO

SECUNDA



VERITAS quidem una est & simplex, falsum uero multiplex & uarium: & qui in ueritate ambulat, in luce uersatur & securitate: falsi uero studiosus in tenebris obambulat, & quò nam uadat non nouit. Quapropter & Mahomet contempta ueritate, & recepto mendacio, nihil sani nihilq; humane salutis consentaneum docuit, uerum hoc solum stultille deprehenditur, ut hominum uulgus sibi adiungeret. Et uirtutum quidem fuit negligentissimus, ut humilitatis, longanimitatis, pacis & charitatis in proximum: nec aliquid utile commodumq; conscripsit. Ne uero redarguerentur illius mendacia & uanitates, per uetus & nouum Testamentum: nonnunquam alia sapientiæ alienæ dogmata nullo modo probabilia, quæ ab alijs conscripta sunt, adiunxit. Et ipse quidem inuitus & nolens & quasi diuina uirtute percitus sæpius scribendo ostendit, Mosis traditiones & prophetarum, quin & Psalterium ipsumq; Euangelium sancta esse, & à Deo tradita: præcipue uero & luculenter ipsum Euangelium sanctum, perfectum, rectumq; & commonitiones Deruocat in Alcorrano. Et cum ueritatem non posset omnino abscondere, dicit: Nam & ipsemet quæ in his scripta sunt, obseruo & facio. Et quoniam iustam, sanctam, rectam & à Deo traditam constituit ueterem nouamq; scripturam, ipse seipsum huic obstringit etiam inuitus, & per omnia hæc seruare debebat. Mentionem uero uirtutum, quæ in sacris continentur, non facit, quæ hominem æ terra subuectum, coelestem possumt efficere: sed quodcunq; illi in mentem incidit, illud approbat, docetq;: & nunc quidem approbat monetq; ut nec ueterem nec nouam scripturam suscipiant: nunc uero, ut easdem recipiant. Quemadmodum in capite Helmaida, quod mensam interpretantur, sic inquit: Libri societas nulla est, nisi Euangelium & legem impleant. Libri autem societas secundum illud dicuntur, Mahometis sectatores. Porro post multa prodigiosa uerba sua etiã hoc addit, quod in partes septuagintatres diuidendi sint legis suæ sectatores, e quibus una tantum eadem sola seruanda sit, reliquas autem igni tradendas. Quæ nam contra huiusmodi stulta & omni statu carentia uerba confutatio ne opus est? Nulla prorsus. Verum hoc solū, qui uera sapiat adiecerit, quod & illa unica pars ab igne æterno consumenda sit, nisi fidem recipiat ueram & irreprehensibilem. Insuper quemadmodum ubiq; fere ipse sibi contrarius est, sic etiam in capite Elnesa, quod mulieres significat, ipse seipsum confutat, dicit enim: Nisi à Deo esset Alcorranum traditum, multa in eo essent sibi inuicem contraria: cum contradictorijs planè refertum sit. In locis enim diuersis inquit, Quod Deus errantem non ducat: & idem denuò docens dicit, Orate ut ducamini ex tenebris in lucem, & ex uiarum telquis uel salebris in rectas semitas. Quin de seipso testatur, quod in errore fuerit, (erat enim idololatra) & quod Deus eum reuocatum ad tanti prophetae dignitatem constituerit, ut ad cælum septimum usq; peruenerit, obuiamq; sit factus angelocuidam millies maiori uniuerso mundo, qui peccata sua deplorans, per hunc